

Program
gospodarowania nieczystościami ciekłymi gromadzonymi w zbiornikach
bezodpływowych na terenie Gminy Miasta Świnoujście z udziałem ZWiK sp. z o.o.

I. Aktualny stan gospodarowania nieczystościami ciekłymi w Gminie Świnoujście

Według stanu na dzień 31.08.2014 sieć kanalizacyjna w Świnoujściu zapewnia odbiór nieczystości płynnych od 98% odbiorców wody na terenie gminy. Odbiorcy wody nie podłączeni do sieci kanalizacyjnej to przede wszystkim mieszkańcy wyspy Karsibór oraz mieszkańcy i podmioty gospodarcze lewobrzeża z rejonów ulic Karsiborskiej, Krzywej, Mieczowej i Jachtowej. Odbiorcy wody nie podłączeni do sieci kanalizacyjnej występują również na Warszawie, w Przytorze i Ognicy, stanowiąc jednak niewielki odsetek ogółu konsumentów wody. Większość powyższych odbiorców posiada na terenie swoich nieruchomości zbiorniki bezodpływowe (szamba), które okresowo opróżniane są przez samochody asenizacyjne. Odbiór ścieków z samochodów asenizacyjnych dokonywany jest w 2 stacjach zlewnych, zlokalizowanych na terenie oczyszczalni ścieków przy ul. Karsiborskiej, a w prawobrzeżnej części miasta przy ul. Ludzi Morza. Odbiorem ścieków ze zbiorników bezodpływowych zajmują się przedsiębiorcy na podstawie zezwoleń udzielonych przez Prezydenta Miasta Świnoujście, głównie firma Remondis.

Aktualna cena wywozu 1 m³ ścieków wynosi ok. 26,00 zł. Cena obejmuje zarówno transport, jak i oczyszczanie odbieranych ścieków. Nie sposób nie zauważyć, że cena płacona przez właścicieli zbiorników bezodpływowych za odbiór ścieków jest ok. 5 razy wyższa od ceny (4,77 zł i 5,48 zł za 1 m³), jaką płać podmioty podłączone do sieci kanalizacyjnej. Skutkiem tak dużej różnicy w cenie odbioru ścieków jest olbrzymia dysproporcja pomiędzy ilością dostarczonej wody do podmiotów nie podłączonych do sieci kanalizacyjnej, a ilością ścieków jakie odbierane są od nich wozami asenizacyjnymi za pośrednictwem uprawnionych firm. Oczywistym jest, że pozostałe ścieki odprowadzane są przez właścicieli nieruchomości bezpośrednio do gruntu i wód powierzchniowych, zatruwając środowisko naturalne Gminy.

Poniżej zaprezentowano zestawienie obrazujące ilość odbiorców wody niepodłączonych do sieci kanalizacyjnej, roczne ilości pobieranej przez nich wody oraz ilość zdawanych nieczystości ciekłych.

Dane	jm	Karsibór	Lewo- brzeże	Warszów	Przytór	Ognica	Razem
Liczba odbiorców wody	szt	197	74	26	12	2	311
Pobór wody	m ³	18 208	10 291	4 700	418	27	33 644
Odbiór ścieków	m ³	4 283	2 393	631	1	0	7 308
Odbiór ścieków/ pobór wody	%	23,5%	23,3%	13,4%	0,2%	0,0%	21,7%

Przyjmując statystycznie potwierdzony udział ścieków w pobranej wodzie na poziomie 80%, łatwo jest skonstatować, że na samej wyspie Karsibór corocznie ponad 10.000 m³ nieczystości ciekłych dostaje się do gruntu.

Zakład Wodociągów i Kanalizacji sp. z o.o., który jest podmiotem odpowiedzialnym za odbiór i oczyszczanie ścieków na terenie Gminy, może w chwili obecnej przeciwdziałać temu zjawisku jedynie poprzez rozbudowę sieci kanalizacyjnej. Na przestrzeni ostatnich 10 lat wydatkowano na ten cel 21.980 tys. zł. Dzięki zrealizowanym w tym zakresie inwestycjom ponad 93% obszarów zurbanizowanych na terenie gminy ma dostęp do sieci kanalizacyjnej.

II. Podstawy prawne w zakresie gospodarowania nieczystościami ciekłymi gromadzonymi w zbiornikach bezodpływowych

Zasady gospodarowania nieczystościami ciekłymi regulowane są ustawą z dnia 13 września 1996 roku o utrzymaniu czystości i porządku w gminach (Dz. U. z 2013 r. poz. 1399 z późn. zm.) uzupełnianą i modyfikowaną w oparciu o dyrektywy unijne. Celem podstawowym ustawy – w części dotyczącej nieczystości ciekłych - jest poprawa stanu środowiska poprzez stworzenie organizacyjno – prawno – ekonomicznych warunków zapewniających doprowadzenie do oczyszczalni ścieków 100% nieczystości ciekłych wytwarzanych przez gospodarstwa domowe oraz podmioty gospodarcze.

Ustawa nakłada na właścicieli nieruchomości następujące obowiązki:

- 1) przyłączenie nieruchomości do istniejącej sieci kanalizacyjnej lub, w przypadku gdy budowa sieci kanalizacyjnej jest technicznie lub ekonomicznie nieuzasadniona, wyposażenie nieruchomości w zbiornik bezodpływowy nieczystości ciekłych lub w przydomową oczyszczalnię ścieków bytowych, spełniające wymagania określone w przepisach odrębnych; przyłączenie nieruchomości do sieci kanalizacyjnej nie jest obowiązkowe, jeżeli nieruchomość jest wyposażona w przydomową oczyszczalnię ścieków spełniającą wymagania określone w przepisach odrębnych;
- 2) zawarcie umowy na odbiór ścieków z podmiotem do tego uprawnionym;
- 3) przechowywanie i okazywanie, w przypadku kontroli wykonania w/w obowiązku, dowodów uiszczania opłat za odbiór ścieków.

Ustawa zalicza odbiór nieczystości ciekłych ze zbiorników bezodpływowych do zadań własnych gminy i w związku z powyższym nakłada na gminę następujące obowiązki:

- 1) zapewnienie budowy, utrzymania i eksploatacji stacji zlewnych;
- 2) prowadzenie ewidencji zbiorników bezodpływowych zlokalizowanych na terenie gminy;
- 3) wprowadzenie uchwałą Rady Gminy „Regulaminu utrzymania czystości i porządku na terenie gminy”, który określa częstotliwość i sposób pozbywania się nieczystości ciekłych z terenu nieruchomości;
- 4) informowanie mieszkańców o podmiotach uprawnionych do prowadzenia działalności w zakresie opróżniania zbiorników bezodpływowych z nieczystości ciekłych;
- 5) ustalanie w drodze uchwały Rady Gminy górnej stawki opłat ponoszonych przez właścicieli nieruchomości za opróżnianie zbiorników bezodpływowych;
- 6) egzekwowanie od właściciela nieruchomości obowiązku zawarcia umowy z podmiotem uprawnionym dotyczącej opróżniania zbiorników bezodpływowych, a w przypadku uchylania się od zawarcia umowy nakładanie na właściciela opłaty za opróżnianie zbiorników w drodze decyzji administracyjnej;
- 7) zorganizowanie opróżniania zbiorników bezodpływowych właścicieli nieruchomości, którzy nie zawarli umowy z podmiotem uprawnionym.

Oceniając stopień wdrożenia zasad i wypełnianie obowiązków wynikających z ustawy, należy stwierdzić, że ustawowe obowiązki właścicieli nieruchomości na terenie Gminy Świnoujście nie są w pełni egzekwowane, nie zrealizowano również wszystkich zadań leżących w zakresie obowiązków Gminy. Uwaga ta dotyczy w szczególności obowiązków wymienionych w pkt. 2, 6 i 7. Ich realizację rozpoczęto na początku 2014 r., ale z uwagi na konieczność pozyskania odpowiednich danych oraz konieczność stosowania długotrwałych

procedur administracyjno-prawnych, istotne efekty tych działań mogą pojawić się nie wcześniej niż w pierwszym półroczu 2015 r.

III. Techniczno - organizacyjne aspekty uregulowania gospodarki nieczystościami ciekłymi na terenie Gminy

Jak wynika z przedstawionych danych, największą dzielnicą miasta nie posiadającą sieci kanalizacyjnej jest wyspa Karsibór. Brak sieci kanalizacyjnej na terenie tej dzielnicy spowodowany jest wielkością nakładów koniecznych do jej skanalizowania oraz bardzo niskim zagęszczeniem jej zabudowy.

Według sporządzonej dokumentacji projektowej łączny koszt budowy sieci kanalizacyjnej na wyspie Karsibór wyniósłby ok. 12.250 tys. zł (wariant I). Inwestycja w planowanym zakresie objęłaby ok. 96% ogółu aktualnych odbiorców wody, zaś pozostałe 4% - czyli podmioty niepodłączone do sieci kanalizacyjnej z powodu ich znacznego oddalenia od obszarów zwartej zabudowy - w dalszym ciągu musiałyby korzystać ze zbiorników bezodpływowych.

Z uwagi na brak środków w budżecie ZWiK sp. z o.o. na zrealizowanie tej inwestycji, a przede wszystkim na brak jej zasadności ekonomicznej^{1*}, Spółka w porozumieniu z Gminą zaproponowała inny wariant rozwiązania tego problemu (wariant II). W wariacie tym ZWiK sp. z o.o. wybuduje rurociąg tłoczny na linii Karsibór - Ognica o długości ok. 2.750 mb oraz pompownię i stację zlewną na terenie wyspy Karsibór (jako I etap docelowej budowy kanalizacji w dzielnicy Karsibór o szac. wartości 1,8 mln zł). Ścieki będą w dalszym ciągu zbierane w zbiornikach bezodpływowych, zaś ZWiK sp. z o.o. przejmie na siebie obowiązek ich opróżniania. Od strony technicznej i finansowej działanie to :

- spowoduje obniżenie dotychczasowych opłat za 1 m³ ścieków ponoszonych przez mieszkańców Karsiborza,
- skróci czas transportu ścieków do oczyszczalni ścieków,
- polepszy jakość ścieków doprowadzanych do oczyszczalni ze względu na regularne opróżnianie zbiorników bezodpływowych,
- pozwoli w przyszłości, w oparciu o zrealizowany system, na ewentualną rozbudowę sieci kanalizacyjnej.

Wariant ten z w/w powodów proponuje się uznać za optymalny model rozwiązania problemu odbioru ścieków z dzielnicy Karsibór na okres najbliższych kilkunastu lat.

W innych dzielnicach miasta, w których występują zbiorniki bezodpływowe, zdecydowana większość ich obecnych użytkowników ma możliwość podłączenia się do sieci kanalizacyjnej dzięki inwestycjom ostatecznie zrealizowanym przez ZWiK sp. z o.o. Pozostali będą objęci ofertą omówioną w dalszej części niniejszego programu.

Opisany sposób uregulowania gospodarki ściekowej jest zgodny z Dyrektywą 91/271/EWG, która stwierdza, że „w przypadkach gdy ustanowienie zbiorczego systemu zbierania nie jest uzasadnione ze względu na nadmierne koszty, należy stosować pojedyncze systemy lub inne właściwe systemy zapewniające ten sam poziom ochrony środowiska”.

IV. Prawno – ekonomiczne aspekty uregulowania gospodarki nieczystościami ciekłymi na terenie Gminy Świnoujście

Realizacja technicznych zamierzeń przedstawionych w części poprzedniej, a mianowicie realizacja rurociągu tłocznego Karsibór - Ognica oraz pompowni i stacji zlewnej na terenie wyspy Karsibór nie przyniesie pożądanego rezultatu (doprowadzenia do oczyszczalni ścieków 100% nieczystości ciekłych wytwarzanych na terenie Gminy) bez stworzenia niezbędnych narzędzi prawnych i ekonomicznych celowi temu służących.

Narzędzia takie realizować winny - poprzez obniżkę kosztów zdawania nieczystości ciekłych - dwie funkcje:

- zachęcać odbiorców wody do dobrowolnego włączenia się do sieci (a więc likwidacji zbiorników bezodpływowych) tam, gdzie jest to technicznie możliwe,

oraz

- zachęcać (tam, gdzie włączenie do sieci jest technicznie niemożliwe) do utrzymywania zbiorników bezodpływowych i instalacji ściekowej w należyтым stanie technicznym (protokoły potwierdzające szczelność).

Proponowany model gospodarki nieczystościami ciekłymi gromadzonymi w zbiornikach bezodpływowych zawiera wymienione poniżej zasady:

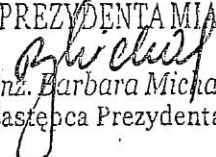
1. Każdy właściciel zbiornika bezodpływowego może zawrzeć ze ZWiK sp. z o.o. umowę cywilnoprawną, w której powierzy jej odbiór nieczystości ciekłych. Odbiór nieczystości ciekłych odbywać się będzie wg harmonogramu (tj. na zasadach analogicznych, jakie obowiązują w przypadku odpadów komunalnych). Cena odbioru ścieków będzie ustalana na podstawie ilości dostarczonej wody i stawki jednostkowej ustalonej na dany rok na poziomie stawki taryfy ZWiK sp. z o.o. na odbiór ścieków (pozycja 1a i 1b poniższego cennika – 4,99 zł/m³ lub 5,80 zł/m³). Warunkiem uprawniającym do zawarcia umowy na wyżej wskazanych zasadach będzie przedłożenie protokołu z badania szczelności zbiornika dokonanego przez uprawnioną osobę oraz spełnienie wymogów dotyczących warunków technicznych, jakie mają spełniać tego typu zbiorniki określonych w prawie budowlanym. Właściciele nieruchomości, którzy mają techniczną możliwość podłączenia się do sieci kanalizacyjnej zobowiązani będą do natychmiastowego wystąpienia do ZWiK sp. z o.o. o wydanie *Warunków Technicznych przyłączenia do sieci kanalizacyjnej*, przy czym w ciągu 6 miesięcy od wydania tych warunków korzystać mogą z powyższej stawki taryfowej. Jeżeli w tym okresie nie podłączą się oni do sieci to tracą to uprawnienie i obowiązywać ich będzie stawka z pozycji 1c cennika. W przypadku wyboru ZWiK sp. z o.o. jako wykonawcy podłączenia, ZWiK sp. z o.o. (w wypadkach uzasadnionych sytuacją finansową właściciela) może rozłożyć zapłatę za usługę przyłączeniową na okres do trzech lat.

Poniżej zaprezentowano cennik usług spółki ZWiK na opróżnianie zbiorników bezodpływowych z uwagą, że ceny w pozycji 1a i 1b podano wg stawki taryfowej obowiązującej w 2015 r. Corocznie, po uchwaleniu przez Radę Miasta taryfy na kolejny rok, ceny te ulegać będą zmianie analogicznie do zmian cen w taryfie za odbiór ścieków.

Nazwa usługi	J.m	Cena netto zł	Podatek VAT 8%	Cena brutto zł
1. Wypompowanie i wywóz nieczystości płynnych ze zbiornika bezodpływowego:				
a) opłata za wywóz nieczystości ciekłych dla właścicieli nieruchomości uprawnionych do ryczałtowych rozliczeń wg ilości zużytej wody - gospodarstwa domowe	m ³ zużytej wody	4,62	0,37	4,99
b) opłata za wywóz nieczystości ciekłych dla właścicieli nieruchomości uprawnionych do ryczałtowych rozliczeń wg ilości zużytej wody - pozostali odbiorcy	m ³ zużytej wody	5,37	0,43	5,80
c) opłata za jednorazowe opróżnienie i transport nieczystości ciekłych na terenie miasta Świnoujście - wszyscy nieuprawnieni do stawki 1a i 1b	1 wywóz (pow. 3 m ³)	95,00	7,60	102,60
2. Opróżnienie, wywóz i zagospodarowanie osadu z przydomowych oczyszczalni ścieków (za beczkowóz)				
opłata za jednorazowe opróżnienie i transport	m ³	50 zł/ m ³ osadu + plus 50 zł opłaty stałej za transport	8,00	108

- ZWiK sp. z o.o. nie podpisze umowy na warunkach omówionych w pkt. 1 z tymi właścicielami nieruchomości, którzy mają możliwość podłączenia się do sieci kanalizacyjnej i nie złożą wniosku o wydanie *Warunków Technicznych przyłączenia do sieci kanalizacyjnej*.
- Właściciele zbiorników bezodpływowych, którzy nie wyrażą woli podpisania umów na warunkach omówionych w pkt. 1 lub nie są w stanie dostarczyć protokołów z przeglądów potwierdzających ich szczelność, zobowiązani są podpisać umowę ze ZWiK sp. z o.o. i opróżniać zbiorniki zgodnie z obowiązującym regulaminem, wg stawki cennikowej 1c (102,60 zł za 1 wywóz) lub podpisać umowę z innym podmiotem posiadającym zezwolenie na prowadzenie tego typu działalności.
W przypadku zawarcia umowy ze spółką ZWiK wywóz nieczystości wykonywany będzie na podstawie harmonogramu, w którym częstotliwość opróżniania zbiornika ustalana będzie zgodnie z „Regulaminem utrzymania porządku i czystości w gminie”.
- W stosunku do odbiorców wody, którzy nie zawrą umów, o których mowa w pkt. 1 lub 3, wymiar opłaty ustalony będzie w drodze decyzji administracyjnej na podstawie stawek maksymalnych wynikających z uchwały Rady Miasta. Opłaty z tego tytułu są dochodem Gminy, zaś wykonanie usługi wywozu (opróżniania) Gmina zleci uprawnionemu podmiotowi, m.in. ZWiK sp. z o.o.
- Właściciele nieruchomości, którzy korzystają z własnych ujęć wody i posiadają zbiorniki bezodpływowe mają prawo zawrzeć umowę na zasadach określonych w pkt. 1 z tym, że rozliczenie następuje w oparciu o ryczałtowo określone zużycie wody w wysokości 3,2 m³ miesięcznie na 1 osobę zamieszkałą w gospodarstwie domowym.
- Właściciele nieruchomości posiadający przydomowe oczyszczalnie ścieków zobowiązani są do zawarcia umowy na wywóz osadów ze ZWiK sp. z o.o. lub innym podmiotem posiadającym zezwolenie na prowadzenie tego typu działalności.
W przypadku zawarcia umowy ze ZWiK:

- częstotliwość wywozu osadów z przydomowych oczyszczalni ścieków ustalana będzie na podstawie instrukcji producenta, ale nie rzadziej niż raz na 3 lata;
 - ponadto użytkownicy przydomowych oczyszczalni ścieków zobowiązani będą do przedkładania atestów poprawnego działania oczyszczalni po upływie $\frac{3}{4}$ okresu gwarancji udzielonej przez jej producenta i odnawiania go co 4 lata w trakcie dalszej eksploatacji oczyszczalni.
7. Gmina zleci ZWiK sp. z o.o. prowadzenie ewidencji zbiorników bezodpływowych na terenie Gminy. Na podstawie prowadzonej ewidencji ZWiK sp. z o.o. przedkładać będzie Gminie kwartalne raporty dotyczące właścicieli nieruchomości, którzy nie zawarli z nią lub innym podmiotem posiadającym zezwolenie na prowadzenie tego typu działalności, umowy na odbiór ścieków w celu wydania przez Gminę stosownej decyzji administracyjnej. Pozostałe podmioty mające zezwolenie na opróżnianie zbiorników bezodpływowych zostaną zobowiązane do prowadzenia rejestru umów i świadczonych na ich podstawie usług oraz do ich comiesięcznego przekazywania do ZWiK sp. z o.o.

z up. PREZYDENTA MIASTA

 mgr inż. Barbara Michalska
 Zastępca Prezydenta

Świnoujście, 22 października 2014 r.

¹ * Zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Środowiska z dnia 1 lipca 2010 r. w sprawie sposobu wyznaczania obszaru i granic aglomeracji wszystkie gminy zostały zobowiązane do właściwego ustalenia wielkości i granic aglomeracji i w razie potrzeby ich weryfikacji.

Ta sytuacja dotyczyła także aglomeracji Świnoujście, której granice i wielkość zostały wyznaczone Rozporządzeniem Nr 13/2006 Wojewody Zachodniopomorskiego z dnia 2 lipca 2006 r.

Aktualnie obowiązujące rozporządzenie stanowi, że przy wyznaczaniu granic aglomeracji bierze się pod uwagę, aby realizacja sieci na obszarze aglomeracji była uzasadniona finansowo i technicznie, a stosunek liczby mieszkańców obsługiwanej przez budowany system kanalizacji zbiorczej do niezbędnej do realizacji długości sieci kanalizacyjnej, łącznie z kolektorami i przewodami tłocznymi (wskaźnik koncentracji) nie może być mniejszy niż 120 mieszkańców na 1 km sieci, a dla obszarów chronionych 90 mieszkańców na 1 km sieci. Dla rozpatrywanego obszaru Karsiborza wskaźnik ten nie przekracza 50 Mk/km.

W związku z powyższym w ramach weryfikacji obszaru aglomeracji Uchwałą Nr XXXI/415/14 Sejmiku Województwa Zachodniopomorskiego z dnia 04.02.2014 r. osiedle Karsibór, ze względu na zbyt mały wskaźnik koncentracji, zostało wyłączone z granic aglomeracji.

Wielkość wskaźnika koncentracji ma także podstawowe znaczenie przy ubieganiu się o pozyskanie funduszy unijnych. Zgodnie z „Metodyką wyznaczania w ramach aglomeracji zakresu sieci kanalizacyjnej, która może być objęta finansowaniem z Funduszu Spójności”, wskaźnik koncentracji jest parametrem obligatoryjnym przy weryfikacji formalnej wniosków o uzyskanie funduszy unijnych.

Ze względu na duży zakres rzeczowy i finansowy budowy kanalizacji zbiorczej na terenie Karsiborza Gmina i ZWiK Sp. z o.o. podejmowały próby pozyskania na ten cel środków zewnętrznych. Analizowane były dostępne programy unijne, w ramach których możliwe było by uzyskanie dotacji na budowę sieci kanalizacyjnej, m.in. Phare CBC 2003 (złożony kompletny wniosek w 2002 r. nie został zakwalifikowany do dofinansowania), Regionalny Program Operacyjny Województwa Zachodniopomorskiego współfinansowany z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego (EFRR), czy Program Rozwoju Obszarów Wiejskich (PROW). Ze środków Regionalnego Programu Operacyjnego na budowę infrastruktury technicznej mogą korzystać aglomeracje o wielkości poniżej 15 000 RLM (Równoważnej Liczby Mieszkańców). Przed weryfikacją granic aglomeracji dokonanej w tym roku, aglomeracja Świnoujście liczyła 127.200 RLM, po weryfikacji granic 68.200 RLM. W związku z powyższym nasze zadanie nie kwalifikuje się do pozyskania środków z tego Programu.

Na rozwój infrastruktury technicznej na obszarach wiejskich można uzyskać środki finansowe w ramach działania „Podstawowe usługi dla gospodarki i ludności wiejskiej”, jednakże Świnoujście mające status miasta na prawach powiatu nie kwalifikuje się do występowania o środki z tego programu. Sam fakt powołania sołectwa w Karsiborzu nie wyczerpuje warunku kwalifikacji dzielnicy do obszarów wiejskich.

Jedynym programem, z którego Gmina Świnoujście może ubiegać się o fundusze unijne na budowę kanalizacji ściekowej jest Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko, Działanie 1.1 *Gospodarka wodno-ściekowa w aglomeracjach powyżej 15 tys. RLM*.

Po ogłoszeniu pierwszych konkursów w ramach tego programu ZWiK Sp. z o.o. wystąpił w 2009 r. z wnioskiem o dofinansowanie dla posiadanych projektów budowy kanalizacji w dzielnicy Warszów. Jednocześnie przystąpił do wykonania dokumentacji technicznej na budowę kanalizacji sanitarnej na terenie Karsiborza. Dokumentacja ta została opracowana i uzyskała pozwolenie na budowę w 2010 r. W tym okresie nie były ogłaszane kolejne konkursy z POiŚ, w ramach których można było składać wnioski na budowę kanalizacji. W kolejnym ogłoszonym konkursie zmieniono zasadę mającą kluczowe znaczenie dla pozyskania środków na budowę kanalizacji na terenie Karsiborza w taki sposób, że na obszarach chronionych (w jaki wpisuje się obszar Karsiborza) minimalny wskaźnik koncentracji wynoszący 90 mieszkańców na kilometr planowanej do budowy sieci stał się wskaźnikiem obligatoryjnym. We wcześniejszych konkursach jego wielkość stanowiła podstawę do uzyskania odpowiedniej ilości punktów w ocenie merytorycznej wniosku, natomiast nie stanowił on wymogu formalnego.